

SOAP

door Tieme Woldman

‘Nummer 11,’ is mijn lievelingsnummer zegt Jacques – ‘dus zeg maar Sjaak’ –, en hij duwt achteloos op een serie jukeboxknoppen in café Van Achteren in Swifterbant.

‘Wij hebben geld gekregen voor cultuur en wij weten niet wat wij daar mee moeten doen, zodoende.’

Met wij bedoelt Sjaak het dorp Swifterbant, het geld is van de gemeente Dronten en ‘cultuur’ spreekt hij uit zoals ik namen van tandartsen en sommige exen uitspreek.

‘Zodoende dachten wij aan een boekje en toen dacht ik aan jou.’

‘Over Swifterbant?’ zeg ik en dat geschiedenis niet mijn stiel is – ik zeg nooit ‘dat iets niet mijn ding is’ .

‘Nee, over soda.’

‘Soda?’

‘s-o-d-a. Swifterbant Op Doel Af. Onze voetbalclub.’

The Who begint *Pinball Wizard* te spelen en ondanks dat ik Sjaak al vanaf het begin van mijn herinneringen ken, verwonder ik mij weer over zijn lievelingsnummer. Of misschien verwonder ik mij juist ómdat ik hem ken.

Wonderlijk dat café Van Achteren dit nummer in de jukebox heeft: er zullen weinig cafés zijn met The Who onder no. 11 tussen Hank Williams en Trini Lopez.

‘Dit nummer hebben ze hier een keer uit de jukebox gehaald,’ zegt Sjaak, ‘maar dat gebeurt dus nooit weer.’

Hij zingt mee –

Ever since I was a young boy

I’ve played the silver ball

– en hij rookt, drinkt en zwaait tegelijkertijd. ‘Dag Henk, je komt als geroepen. Dit is die schrijver waar ik je over vertelde.’

*

Mijn eerste herinnering aan Sjaak is van 1971 en is zo:

Ik sta naast ons huis en wil mijn fiets pakken. Een rode Opel Manta, dé jongensauto van dat moment, rijdt onze oprit op. Ik verwacht dat hij toetert en toch schrik ik. Maar als je zes jaar bent mag dat.

Een slanke jongen met donker lang haar, een Levi’s-

spijkerbroek en schitterend zwartleren puntlaarzen stapt uit – stukken van dit beeld heb ik ongetwijfeld later ingevoegd want dit is van een zesjarige nauwelijks voor te stellen.

Hij draagt een wit T-shirt met daarop de foto van een man waarvan ik pas veel later de naam zal leren kennen, maar die ik nu nog beschrijf als een man met lang zwart haar, donkere ogen, een baard en een baret – het woord baret ken ik van een buurjongen die in militaire dienst zit.

‘Hallo, ik ben Sjaak, je achterneef.’

‘Hoi,’ en verder weet ik niets te zeggen: hij is familie en dat verwacht ik niet. Hij lijkt in alles op de zangers van de LP-hoezen van mijn zuster en dus besluit ik dat ik later precies net zo wordt als Sjaak.

*

Henk gaat bij ons zitten en zegt niets tot hij bier krijgt. ‘Wij hebben alleen een elftalfoto en de namen,’ zegt hij na een half glas.

‘En wij zelf natuurlijk,’ zegt Sjaak, ‘Henk en ik hebben bij SODA gevoetbald.’

Henk kijkt Sjaak aan die nu de laatste regels met The Who meezingt en die zijn hand ophoudt als teken dat wij een moment moeten wachten...

... de zanger is klaar, het uitro begint, Sjaak doet zijn ogen weer open.

‘Henk en ik hebben SODA opgericht want in Swifterbant gebeurde nooit iets. In 1973 en dat was achteraf stom want toen was er de oliecrisis met de autovrije zondagen en konden wij niet op zondag voetballen. Dus meldden wij ons als zaterdagclub aan en dat hadden wij nooit moeten doen, op zaterdag voetballen is niks, hè Henk?’

Henk knippert instemmend met zijn ogen terwijl hij drinkt.

‘Eerst was iedereen enthousiast maar de zaterdag werd al snel een probleem want de een werkte bij een slager en de ander bij een bakker en die moesten dan werken. Maar wij hebben het toch twee seizoenen volgehouden met meestal twaalf of net elf man, hè Henk?’

‘Ja. Reserveklasse zes,’ zegt Henk en hij legt een zwart-wit foto op het tafelkleed.

Sjaak en ik volgen Henks wijsvinger: ‘Martinus, Strijker, Lunenburg, Hilbrink, Eijssen, Sol, Koopmans, Meijer, Hilbrink, Martinus, Ten Brink en Bekelaar.’

Sjaak herken ik als de eerste ‘Martinus’ op de foto: de

jongen die meer dan veertig jaar geleden uit die rode Opel Manta stapte en Henk wijst zichzelf aan als 'Ten Brink'.

'Wij willen een boekje over die twee jaar SODA. Veel mensen hier in Swifterbant hebben het daar nog altijd over en die zouden het prachtig vinden, zo'n boekje.'

'Wij hebben een paar memorabele wedstrijden gespeeld,' zegt Henk.

'Urk,' zegt Sjaak knikkend, 'de wedstrijd tegen Urk moet er zeker in.'

In anderhalf uur – drie bier, vijf bier, twee Spa blauw, en twee keer The Who – vertellen Sjaak en Henk wat zij weten van SODA.

'Wat voor soort boek hebben jullie in gedachten?' vraag ik.

'Die twee jaar SODA in mooie verhalen of een lang verhaal, en dan met een beetje humor. Geen moeilijk gedoe.'

'Geen literatuur,' voegt Henk toe.

'Dat bedoel ik,' zegt Sjaak.

Ik blader mijn aantekeningen door.

'Mag ik alles schrijven?'

'Wat bedoel je?' zegt Sjaak.

'Alles wat ik tegenkom, bij zulke verhalen komt vaak van alles naar boven. Ook minder mooie dingen.'

Sjaak kijkt naar Henk, Henk kijkt naar Sjaak.

'Zolang het maar met SODA te maken heeft,' zegt Sjaak.

*

Mijn tweede herinnering aan Sjaak gaat vooral over het meisje dat bij hem was toen ik hem een jaar later in Lelystad tegenkwam: zij was met terugwerkende kracht bloedmooi.

*

'Hier was het,' zegt Sjaak een week na ons gesprek in café Van Achteren. Hij houdt zijn armen in een winkelhaak en ik kijk over zijn schouder naar de nieuwbouwwoningen achter de school in Swifterbant en stel mij het toenmalige voetbalveld van SODA voor. Ik zie Sjaak met expres afgezakte voetbalkousen voor me lopen.

'Wat waren jullie kleuren?'

'Blauwe shirts en witte broeken, maar niet zo flets blauw als Lelystad, mooi diep blauw.'

Sjaak zwaait naar een langsfietsende vrouw.

‘Kleedkamers?’

‘In de school,’ zegt Sjaak knikkend naar het gebouw achter ons. ‘Ik had de sleutel,’ zegt hij logisch.

Sjaak wijst naar twintig, dertig meter voor ons: ‘Houten doelen die wij uit Ermelo ophaalden. Ermelo ging over op aluminium. Gratis. Henk Ten Brink regelde een vrachtwagen via zijn werk.’

‘Wat was jullie eerste wedstrijd?’

‘Zeewolde 3. Wij zaten in een competitie met Zeewolde, Lelystad, Biddinghuizen, Dronten, Urk, Emmeloord. Allemaal derde en vierde elftallen, maar wij moesten ergens beginnen.’

Wij lopen tussen vrijstaande woningen door naar de denkbeeldige overkant van het voetbalveld.

‘De eerste wedstrijd was uit in Zeewolde. Ons veld hier was nog niet klaar en moest nog goedgekeurd worden.’

‘Hadden jullie een trainer?’

‘Roelof Eijssen,’ schudt Sjaak, ‘onze laatste man, voetbalde toen hij studeerde en hij had een boek met oefeningen geregeld. Roelof heeft het ons uitgelegd.’

Hier was een doel, nu een zandbak.

‘Heb jij dat meisje waarmee ik jou toen in Lelystad zag nog wel eens gezien?’ vraag ik.

‘Weet je dat jij er net zo uitziet als ik vroeger,’ zegt Sjaak en hij loopt terug naar de auto. ‘Ik had ook zo’n T-shirt met Che Guevara.’

*

‘Ja, SODA,’ zegt Roelof Eijssen, ‘ja, SODA.’

Zijn stem gaat bij de tweede ‘SODA’ omhoog en zijn blik wordt starend. Wij zitten op een vrijdagmiddag in Roelofs woonkamer ergens in Almere-Hout.

‘Sjaak zegt dat jij het brein van de ploeg was, “de doctorandus,” noemt hij je.’

‘Ik deed een jaar mee met studentenvoetbal en wist wat buitenspel was.’

Ik sla koffie af; Roelof schenkt een mok bij die aan de binnenkant donkerbruin-beslagen is en ik denk aan de kampioensbakker ‘Zeeuwse bolussen’ die op radio vertelde dat hij de bakplaten nooit schoonmaakt: ‘dát is het geheim.’

Op de mok staat een Loesje: IK BESLOOT DAT IK ALLES KON.

Ongevraagd zegt Roelof dat hij vier jaar en drie

maanden gescheiden is en in dezelfde zin begint hij over de eerste wedstrijd van SODA: ‘...Nico Bekelaar had niet eens voetbalschoenen die eerste wedstrijd, die had gewoon z’n soldatenkisten aangetrokken. En Sjors Meijer stond op het middenveld en die dacht dat hij de hele wedstrijd precies daar moest blijven staan, die is de eerste helft nog geen twee meter van z’n plek afgeweken.’

Pas als Roelof lacht, lach ik met hem mee.

‘Sjaak had talent, hij had een goeie spits kunnen worden. Maar ja...’

Ik wacht tot Roelof Eijssen uitlegt wat hij met ‘maar ja’ bedoelt, maar hij kijkt met een blik alsof ik dat wel weet, of in ieder geval zou moeten weten.

Dus stel ik de interviewvragen van het lijstje dat ik thuis gemaakt heb. Roelof antwoordt tamelijk voorspelbaar: in het begin gebruikt hij woorden als ‘mooi’ en ‘bijzonder’ en later woorden als ‘schit-te-rend’, ‘ge-ni-aal’ en ‘le-gendarisch’.

‘Legendarisch’ bewaart hij voor de wedstrijd tegen Urk: ‘Dat is moeilijk uit te leggen, je hadden er bij moeten zijn.’

Voor ik opsta, vraag ik naar de ‘maar ja’ en Roelof zegt dat Sjaak gemakzuchtig is: ‘Geen mentaliteit, te flamboyant.’

‘Flegmatiek,’ zeg ik.

‘Ja, precies, flegmatiek. Als Sjaak de mentaliteit van Nico Bekelaar of van Theo Koopmans had dan was hij een goeie spits geworden. Of als hij maar de helft van hun instelling had.’

Bij de voordeur houdt Roelof Eijssen mij tegen: ‘Ik ben ingenieur, geen doctorandus.’

*

Theo Koopmans zit in Canada. Hij is pas over vier weken terug.

*

Ik ben bij Sjaak thuis in Swifterbant, Henk is er ook. Het *Slavenkoor* uit *Nabucco* van Verdi galmt door de kamer.

Koffie-koffie-cola.

‘Ik heb met Roelof Eijssen gesproken en ik heb wat onderzoek in krantenarchieven gedaan,’ begin ik in een intermezzo, Sjaak zet de muziek zachter. ‘Ik heb een eerste opzet voor het boek bedacht: mijn idee is om er een wedstrijd van jullie uit te lichten en om dan vanuit die

wedstrijd het hele verhaal van SODA te vertellen.'

'Lijkt mij prima,' zegt Sjaak,' maar wat ons betreft heb je sowieso... hoe noem je dat ook alweer Henk?'

'Artistieke vrijheid.'

'Precies.'

'En die centrale wedstrijd dat wordt dan de wedstrijd tegen Emmeloord...' zeg ik quasi vanzelfsprekend. '... De eerste wedstrijd die jullie wonnen.'

Sjaak en Henk kijken mij verwonderd aan.

Ik wacht nog een tel en zegt dan lachend: 'Oké, de wedstrijd tegen Urk dus.'

'Tuurlijk. Urk.'

Sjaak schenkt koffie en cola bij en zet bier naast de mokken. 'Nog één keer,' zegt Sjaak en hij wijst met een afstandsbediening naar de cd-speler.

In weer hetzelfde intermezzo vraag ik hoe ze aan de naam SODA kwamen.

Sjaak wijst naar Henk, Henk veert op: 'Eerst had ik "SOAP" bedacht en dat dan uitgesproken als "soap" of "so-ap" – dat maakte niet uit. Niemand had ooit gedacht dat Swifterbant een voetbalclub zou hebben dus: *Swifterbant Of All Places*.' Henk lacht en wacht op waardering – ik knik en glimlach.

'Maar dat was te moeilijk,' zegt Sjaak, 'de mensen begrepen dat niet en als je het aan iedereen moet uitleggen dan is het niks. Het was te Engels.'

Henk steekt zijn wijsvinger in de hals van het bierflesje en laat de hals ploppen. Een uniek geluid waar ik de functie nooit van begrijp: evolutie kan het wezenlijk niet zijn, hooguit na-apen.

'Wij wilden per se een afkorting, "Swifterbant" was te makkelijk en toen bedachten Sjaak en ik "SODA". Soda is een mooi Nederlands woord.'

'Swifterbant Op Doel Af.'

'Amen.'

'Proost.'

*

Twee weken later belt Sjaak.

'Ik heb tot zover met zes jongens gesproken,' zeg ik, 'en Theo Koopmans zit in Ottawa. Iedereen heeft het over de wedstrijd tegen Urk, hebben jullie Urk niet te groot gemaakt?'

'Tuurlijk,' antwoordt Sjaak, 'maar na Urk veranderde alles...'

‘... Al het bijzondere van de eerste tijd van SODA ligt voor jullie in de wedstrijd tegen Urk... of hebben jullie daar in gelegd...’

‘Zoiets, ja... wanneer ben je klaar?’ zegt Sjaak.

‘Eh...’

‘... alle tijd,’ lacht Sjaak, ‘geschiedenis loopt niet weg.’

‘Willen jullie ook nog een Urk-speler van toen in het boek hebben over hoe zij die wedstrijd beleefd hebben?’ vraag ik.

‘Ben je bedonderd,’ zegt Sjaak.

En het *Slavenkoor* zet op de achtergrond in.

*

Bob Strijker wil per se in een café afspreken en volgens Sjaak is dat omdat het bij Bob thuis ‘een gigantische bende’ is.

Het blauw-witte vaantje achter de bar van café Van Achteren valt mij nu pas op.

Bob en ik zitten aan een tafeltje en vanaf de muur achter mij kijken vier mannen met snorren die op een oude motor leunen vanaf een zwart-wit foto op ons neer – de mannen zijn minstens zestig jaar dood.

Eerst zegt Bob dat zijn moeder dementert en dat hij daarom liever niet thuis afspreekt. Ik dwing mij om niet steeds naar zijn gouden hoektand te kijken.

‘Sjaak vroeg mij en jij kent Sjaaks enthousiasme. En na een paar keer kreeg ik lol in voetbal. Mooi om met een groep jongens te doen. Kameraadschap, je kent dat wel. Wij gingen er hard in want iedereen lachte ons Swifterbanters uit en wij hadden iets waar te maken. Nico Bekelaar schopte een keer een Urker een enkelbreuk en wij kregen ook het nodige te verduren, maar nooit zeuren. Niet dat gejack van die voetballers van tegenwoordig.’

Bob trekt zijn bovenlip omhoog en laat mij twee stifttanden zien in dezelfde rij als de gouden hoektand. ‘Een elleboog tegen Dronten.’

Zonder dat hij het zegt of schetst, stel ik mij de jonge Bob Strijker voor die naar de kant van het voetbalveld loopt, daar zijn voortanden uitspuugt en weer verder gaat.

‘Ik was knock-out en werd een half uur later in de kleedkamer wakker.’

Bob Strijker is expres kaal en vertelt nog een paar fijne anekdotes. Als hij stilvalt schrijf ik nog even verder en stel dan mijn vaste vragen. ‘Dit is de eerste keer dat ik geïnterviewd wordt,’ zegt hij en soms spelt hij woorden die

hij uitspreekt.

‘Ja, graag,’ zegt Bob en ik vraag de caféhouder om nog een baco en een cola.

‘Bob, wat was dat met die wedstrijd tegen Urk?’

‘Urk... tja, hoe ik zal dat zeggen, er gebeurde iets... wij werden overal als een stelletje ongeregeld gezien en dat waren wij natuurlijk ook, maar in Urk gebeurde er iets... er was niet eens een speciale aanleiding, maar er zat onverzettelikheden in ons toen en alles wat daarvoor fout ging, ging toen ineens minder fout, geluk misschien, of toeval...’

‘... Het magische van sport...’

‘Ja, zoiets, al hebben wij het ook groter en belangrijker gemaakt dan dat het was... want Willy Hilbrink raakte in die wedstrijd net als in alle andere wedstrijden geen ene bal.’

‘Zie je de andere jongens van toen nog wel eens?’

Sjaak is bezig met plannen voor een reünie en op die reünie moet dan het boek gepresenteerd worden.

‘Sjaak en Henk zie ik het meeste want die wonen net als ik nog in Swifterbant. De anderen zijn voor werk of een vrouw uit Swifterbant vertrokken. En Jan Sol en Arne Lunenburg zijn inmiddels dood. Sjors Meijer zie ik nog wel eens als hij hier zijn ouders bezoekt. En Barry Hilbrink spreek ik iedere week op de markt. Barry heeft net als ik een kraam, Barry met noten. Van Willy Hilbrink weet ik dat hij in Rotterdam woont en van Nico Bekelaar dat die lasser is, onderwater-lasser en dat betaalt verschrikkelijk goed. Nico’s vrouw, Marylou, is een paar jaar geleden overleden. Nico woont in Lelystad.’

‘Marylou?’ vraag ik.

‘Marie-Louise heette ze, maar wij zeiden Marylou omdat dat makkelijker is. “Marylou” kwam van het liedje *Hello Mary Lou* van Ricky Nelson.’ Bob wijst naar de jukebox: ‘Nummer 23.’

Als Bob weer terug naar zijn moeder gaat – hij zegt nog dat hij de versie van *Hello Mary Lou* van Creedence mooier vindt – blijf ik in het café zitten om mijn aantekeningen af te maken. Het ‘minder mooie’ achter het verhaal van SODA komt naar boven en heet Marylou. De aantekeningen over Marylou komen hier op neer:

Sjaak Martinus treft Marie-Louise ‘Marylou’ Plesman op een feestje in Utrecht in 1973, het jaar waarin Sjaaks moeder overlijdt en hij dus nu alleen woont, en het jaar waarin SODA opgericht wordt. Marylou was bloedmooi – zij was het meisje dat ik toen ik zeven was in Lelystad met

Sjaak zag – en zij woonde een paar weken later bij Sjaak in. Maar Sjaak was en bleef een vrijbouter – Bob Strijker zei dat met veel nadruk – en Sjaak had naast Marylou meer scharrels en Sjaak was druk met de oprichting van de voetbalclub. Tot aan het begin van het tweede seizoen van SODA woonde Marylou bij Sjaak en toen woonde ze op een nacht ineens bij Sjors Meijer in. En een paar maanden later bij Henk ten Brink.

Meer wist Bob niet. Ja, roddels, maar daar heb ik als schrijver natuurlijk niets aan.

‘Vertel ze toch maar,’ zei ik.

*

Thuis bel ik Arie, mijn oudste vriend. Arie en ik lazen ooit samen *On the Road* van Kerouac en het personage Marylou is onze favoriet. Wij zochten jarenlang, vergeefs, naar een Marylou en ik vertel Arie over de Marylou uit Swifterbant.

‘In Swifterbant of all places.’

*

In een jaren ‘30-straat in Zwolle zit ik tegenover Sjors Meijer in zijn keuken en ik denk aan een zin uit het boek *De Coolsingel Bleef Leeg* van Hugo Borst: ‘Een walm van rode libanon.’

Ik schud ‘nee’ en Sjors Meijer haalt zijn hand met de peuk weer terug.

‘Goeie gozer Sjaak, hij deed er helemaal niet moeilijk over.’

Met dat ronde brilletje lijkt Sjors op John Lennon als die zo oud geworden zou zijn.

‘Een boekje dus... mooie gedachte... SODA was een prachttijd, vooral het eerste seizoen, echte vriendschap, dat zie je tegenwoordig niet meer. Ik heb het nooit meer meegemaakt.’

Ik knik en noem films en boeken die over vriendschap gaan, over mannenvriendschap in het bijzonder en wacht op Sjors’ bijval...

‘Ken ik niet, maar dat zal vast,’ zegt hij.

‘Wat gebeurde er in het tweede seizoen?’ Maar ik zie meteen dat ik te vroeg en te direct ben met die vraag. Sjors neemt een lange teug die hij dicht langs mijn hoofd uitblaast.

‘Urk, ja, Urk, dat was onze mooiste wedstrijd, daar kwam het bij elkaar.’

‘Wat was dat toen die wedstrijd?’ Ik heb al een beeld van die wedstrijd maar probeer mij te herstellen van mijn vorige vraag.

‘Ja, wat was dat? Hoe leg je dat in woorden uit? Sommige dingen laten zich niet uitleggen, net als kunst en schoonheid, die laten zich ook niet uitleggen.’

Ik knik en heb mij er al bij neergelegd dat ik het bijzondere van die wedstrijd niet volledig in het boek zal kunnen vangen.

‘Dat drie-musketiers-gedoe, dat van “een voor allen, allen voor een” dat komt misschien nog het meest in de buurt, toen die wedstrijd.’

Ik schrijf het op.

Sjors houdt zijn hoofd scheef omdat de rook van zijn peuk anders in zijn ogen prikt: ‘Een week na Urk ging Marylou bij Sjaak weg: Marylou was Sjaak zat, jij kent Sjaak. En er broeide al een tijdje iets tussen haar en mij. Ik woonde net op mijzelf en toen is ze bij mij ingetrokken. Sjaak deed daar niet moeilijk over, Sjaak niet, goeie gozer.’

Weer een haal.

‘En toen begon het gedonder.’

‘Gedonder?’

‘Ja, Sjaak was een bijzondere jongen, een mooie jongen, maar toen ik iets met Marylou kreeg, dachten de andere jongens van het team: “Als Sjors Marylou krijgen kan, dan kunnen wij dat ook.”’

*

‘Wat herinner jij je van Urk?’ vraag ik aan Albert Martinus, een volle neef van Sjaak die Sjaak overal zijn oudere broer noemt. Ik schat Albert vrijgezel en ik begin zelf maar vast over Urk.

‘Het bijzondere van SODA was dat Sjaak “Sjaak” bleef en ik “Albert”. In iedere andere ploeg of team waren wij “Sjakie” en “Appie” genoemd, maar niet in SODA. Dát was het bijzondere van SODA.’

Als Albert nu jong geweest zou zijn dan was hij gothic.

Ik overweeg Albert vragen te stellen over respect en gelijkheid en dat soort dingen, maar met de klemtoon op ‘dát was het bijzondere van SODA’ heeft hij alles gezegd.

‘Urk?’ vraagt Albert terloops.

‘Iedereen heeft het over die wedstrijd tegen Urk,’ zeg ik, ‘Dát was SODA volgens hun: die wedstrijd tegen Urk.’

‘Ja, misschien was dat wel zo.’

*

Sjaak wil niet mee naar Urk – ‘alles is daar veranderd en dan is de herinnering weg’ – maar Henk ten Brink heeft daar geen last van en wil wel met mij mee. Het is donderdagmiddag en moeders brengen kinderen naar voetbaltraining.

Henk wil niet dicht bij de kinderen komen en maar kort stilstaan langs het veld: ‘Straks denken ze dat wij kinderlokkers zijn.’

We lopen verder.

‘Wij voetballen op het hoofdveld.’

Ik loop achter Henk aan. Op hoofdvelden wordt nooit getraind, dus daar is het veilig voor Henk en mij.

Het gras is fijn kort.

Ik loop het veld een paar meter in en geef een denkbeeldige pass in het niets. Henk steekt een sigaret op. Ik vraag hem of hij wel eens ‘Henkie’ genoemd werd.

‘Vaak, maar vreemd genoeg nooit bij SODA. Terwijl dat voor de hand lag.’ Hij wijst naar zichzelf.

Hij is niet langer dan Bob Marley en Bob Marley was 1.62 meter en een half.

‘Ik ben kleiner dan Messi.’

*

Met Albert Martinus en Henk ten Brink erbij is de wedstrijd tegen Urk zo te reconstrueren:

Het is warm. ‘Iedereen langs de kant stond met opgestroopte overhemdsmouwen.’ ‘Veel volk langs de kant, want iedereen in Urk wilde dat “zooitje ongeregeld” uit Swifterbant wel eens zien voetballen.’

Nico Bekelaar voetbalt op zijn soldatenkisten. Schamperend gelach van de Urk-kant als hij het veld op komt.

Na vier en een halve minuut zegt Nico Bekelaar ‘Sorry’ tegen een Urk-speler die hinkend het veld af gaat. ‘Een enkelbreuk,’ volgens Bob Strijker, ‘Een dubbele enkelbreuk volgens,’ Roelof Eijssen.

Halverwege de eerste helft gooit Jan Sol de bal in naar Willy Hilbrink. Maar Willy’s tegenstander pikt de bal en past in het vrije veld voor SODA-keeper Arne Lunenburg. De Urk-spits versnelt met gemak twee keer.

1-0.

Keeper Arne Lunenburg schopt de bal met een boog richting middenstip en volgende week staat hij weer

gewoon rechtshalf als Theo Koopmans terug is uit het buitenland.

‘Geeft niets Arne,’ roept Henk ten Brink maar natuurlijk geeft het voor Arne wel, net zo als dat het gaf dat Arne acht jaar eerder Johnny Heinz net niet meer voor die auto weg kon duwen omdat hij anders zelf ook onder die auto was gekomen.

Johnny Hienz staat nu iedere wedstrijd – uit-thuis, regen-wind – met loopstokken langs de kant en Johnny is voorzitter, penningmeester en secretaris van SODA. ‘Een oneven aantal, zolang wij maar een oneven aantal bestuursleden hebben.’

In de rust heeft Sjors Meijers ‘pilletjes’ maar niemand wil die. ‘Dit doet wij puur en zonder troep,’ zegt Nico Bekelaar en Nico is als eerste weer op het veld.

Er staat een emmer water naast het veld, bij de middenlijn, ‘voor wie dorst heeft met deze hitte.’

Dan een vrije trap voor Urk.

2-0.

Een man van de Urk-zijkant roept: ‘Zie je wel dat die Swifterbanters er niets van kunnen, zij kunnen beter klootschieten.’ Gelach.

En een jongetje vraagt aan zijn vader wat klootschieten is. Weer gelach.

Sjaak Martinus en Nico Bekelaar staan klaar om weer af te trappen. Nico fluistert iets tegen Sjaak – Roelof Eijssen noemt Nico later de ‘footballwhisperer’ – ‘En vanaf tóén was het er ineens.’ ‘Toen gebeurde het.’ ‘Vanaf dat Sjaak zijn voetbalkousen naar beneden deed.’

Zeven minuten later bijna 3-0 voor Urk maar keeper-voor-één-keer Arne Lunenburg schopt de bal nog net voor de doellijn weg en Sjaak Martinus pikt de bal bij de middenlijn op: 2-1.

‘Godverdomme!’ en dat van de Urk-kant, Urk, een dorp waar magere yoghurt van nooddrift en overvloed is.

‘Wij juichten gewoon, niet dat aanstellerige gedoe wat je tegenwoordig op tv ziet. Gewoon handen in de lucht en “hoi” roepen.’

Als Sjaak Martinus naar de eigen helft terugloopt, grijnst hij en denkt hij aan die leraar van de technische school die altijd zei ‘dat er geen flikker van hem terecht zou komen.’

Halverwege de tweede helft schiet Nico Bekelaar van 22 meter vol op de lat: ‘Oeeeeeeee...’

Meteen daarna drinken Roelof, Willie en Nico tegelijk water uit de emmer langs de kaant, ‘en dat hadden wij nooit tegelijk moeten doen.’

Dus 3-1 voor Urk.

Opgelucht gejuich langs de Urk-kant.

‘Maar op dat moment zag ik dat het zou gebeuren,’ zegt SODA-voorzitter-penningmeester-secretaris Johnny Heinz, ‘ik zag het aan hoe de jongens keken. Willy Hilbrink keek anders altijd naar de grond.’

Nico Bekelaar schiet elf minuten voor tijd weer van afstand en Sjaak Martinus gokt dat de bal weer op de lat gaat: Sjaak schiet de terugspringende bal hard langs de Urk-keeper.

3-2.

Met nog zeven minuten te spelen.

*

Ik bel Sjaak. En vraag over Marylou.

‘Willen jullie wel dat ik daar verder mee ga? Dit is het minder mooie achter het verhaal en met wat ik nu heb, kan ik de twee jaar geschiedenis van SODA wel schrijven. Zonder Marylou.’

‘Tuurlijk moet jij verder, anders mis je misschien het wezenlijke van SODA.’

*

Iedereen van SODA met wie ik praat, begint uit zichzelf over Marylou. Volgens Sjors Meijer is het met Marylou net als met de fabel van die blinde mannen die aan een olifant voelen en allemaal iets anders menen te voelen.

*

De volgende middag belt Sjaak. Theo Koopmans is terug uit Alaska en Nico is bij Sjaak langs geweest.

‘Dat gedoe met Marylou moet niet in het boekje komen want anders komt er heibel. SODA is gestopt omdat wij op zaterdag voetbalden, zo eindigt SODA. Stop maar met de interviews.’

Sjaak klinkt ongewoon vlak en serieus.

‘Laat het boek maar eindigen met dat ik nog geprobeerd heb om SODA naar de zondag over te zetten. Wij zouden het seizoen daarop de overstap maken, een nieuw begin...’

‘... Maar SODA was toen al uit elkaar gevallen,’ zeg ik, ‘de jongens hadden zich er al bij neergelegd, de spirit was weg, ze wilden niet meer.’

‘Ja, precies, en Henk ten Brink had de doelen al aan een

camping verkocht.'

*

Nico Bekelaar belt. Hij heeft mijn nummer van Sjaak en wil met mij praten.

'Sjaak weet de waarheid niet.'

*

Bij voornamen van mensen die ik niet ken, heb ik een verwachting, een beeld. Vaak zit ik mis. Maar ik ken niemand bij wie ik er zo naast zit als bij Nico Bekelaar: bij Nico's denk ik aan goeiige jongens, blozende wangen, zachte stemmen, lief voor hun moeder, en goed in wiskunde. Maar Nico Bekelaar is een tenor die lijkt op de operazangers van Sjaaks LP-hoezen.

Wij gaan op banken tegenover elkaar zitten en Nico staat meteen weer op en loopt de kamer uit. Een halve minuut later komt hij terug.

'Kijk dit was ons shirt.'

Ik pak een diepblauw shirt aan en onderdruk de neiging om er aan te ruiken.

'Mooi shirt.'

'Het mooiste van heel Flevoland.'

Rugnummer 7, ik zou hetzelfde nummer gekozen hebben.

Hij aait de labrador aan zien voet.

'Jij bent schrijver,' zegt Nico.

Ik kijk hem aan en geef het shirt terug.

'Je weet nu al teveel van Marylou en als ik je de hele story niet vertel dan ga je graven en er mee aan de haal, dus.'

Ik knik.

'Maar geen woord hierover in het boekje.'

'Ik kan niet beloven dat Marylou helemaal niet genoemd wordt, maar wat jij mij nu vertelt komt er niet in.'

'Goed zo.'

De labrador kijkt op: 'Goed zo' heeft een speciale betekenis voor het beest.

'Oké,' zegt Nico, 'dan nu de waarheid. Na Sjaak ging Marylou naar Sjors Meijer en door Sjors kwam zij aan de drugs. Sjors kan dat spul doseren, maar Marylou kon dat niet. Zij sloeg compleet los en raakte de werkelijkheid

helemaal kwijt. Binnen een paar maanden was zij met het hele elftal geweest, maar zij was geen slet, het kwam door die drugs. Marylou was alleen maar een vrouw die op zoek was naar...'

Nico maakt zijn zin niet af en na een poosje zeg ik: 'Ze was geen femme fatale...'

'... Nee, zij had alles om dat te zijn, maar ze was het niet, zij heeft SODA niet kapot gemaakt. Dat hebben wij zelf gedaan: wij maakten elkaar gek om Marylou, tot vechtpartijen aan toe, maar daar weet Sjaak niets van. Marylou was alleen maar een vrouw die zocht naar...'

Nico maakt zijn zin weer niet af.

De labrador loopt de kamer uit.

'En het werd natuurlijk een klassieke story,' gaat Nico verder, 'Marylou raakte zwanger.'

Ik wacht tot Nico zegt wat ik denk.

'En toen was natuurlijk de vraag: van wie? Behalve Albert Martinus, Jan Sol en Willy Hilbrink kon iedereen dat zijn. Nee, en Sjaak niet, Sjaak was al uit beeld. Marylou wist niet wie de vader was, niet met zekerheid, en toen wilden de jongens die overbleven er om loten.'

'En jij won?'

'Nee, dat wilde ik niet, ik heb gezegd dat ik de vader was en ik ben met Marylou getrouwd en ik heb haar van de drugs afgeholpen.'

Nico, de nobele.

'Marylou en ik kregen een dochter en het heeft mij nooit kunnen schelen of ik werkelijk de vader ben.'

'Mooi,' zeg ik.

Nico Bekelaar slaat met zijn handen op zijn dijbenen, 'oké, tot zover,' zegt hij en vraagt wat de titel van het boek wordt.

*

Behalve linksback Jan Sol en rechtshalf Arne Lunenburg is iedereen er. De foto's van Jan en Arne, en een mooie van Marylou, staan op de bar van café Van Achteren in Swifterbant.

Pas nu valt mij de voetbal achter de bar op: 'Die heb ik meegenomen van de 3-3 tegen Urk toen,' zegt Sjaak, 'een kopbal in de voorlaatste minuut.' Hij houdt de bal in de lucht op het moment dat The Who de zin '*I've played the silver ball*' zingt en iedereen in het café juicht.

Sjaak heeft Omroep Flevoland geregeld want hij kent daar een vrouw en in zijn oude voetbalshirt – rugnummer

11 – geeft hij een interview met het boek voor zijn borst.

Nico Bekelaar staat met zijn dochter wat achteraan en zegt tegen mij dat het boek niet tegenvalt. Ik twijfel of ik hem zal vragen wat hij toen in de wedstrijd in Urk tegen Sjaak zei, maar ik weet dat hij dat toch niet zegt. En Sjaak zegt het ook niet: 'Heeft niks met SODA te maken.'

Nico stelt mij voor aan zijn dochter. 'Jammer dat mijn moeder dit niet meer meemaakt,' zegt ze.